Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller
Derksen - Zondervan, Mariska

Kenmerk
Z.25.511646 / D.25.2026283

Vertrouwelijkheid
Openbaar

Onderwerp
Themabegroting 2026

Voorgesteld besluit

De raad wordt voorgesteld:

1. De Themabegroting 2026 vast te stellen en kennis te nemen van het meerjarenperspectief
2. De investeringskredieten voor 2026 beschikbaar te stellen zoals opgenomen in de investeringsplanning van deze begroting
3. In te stemmen met het per 1 januari 2026 beschikbaar stellen van € 0,5 miljoen uit de bestemmingsreserve Versnelling woningbouw

Inleiding

Jaarlijks stelt de gemeente een Themabegroting op en biedt het college deze aan de gemeenteraad ter vaststelling aan. De Themabegroting 2026 bevat alle mutaties die bij het vaststellen van de Perspectiefnota 2026 zijn besloten. Ook vastgestelde de ombuigingen uit het voorkeursscenario zijn verwerkt in deze Themabegroting.

Het begrotingssaldo voor 2026 en het inzicht in de meerjarenraming 2027-2029 ziet er als volgt uit:

Financiële toelichting begroting	2026	2027	2028	2029
Resultaat Themabegroting 2026	1.011	1.243	-2.332	-1.691

Hiermee is het ravijnjaar vanaf 2028 minder groot dan bij de behandeling van de Perspectiefnota 2026 was weergegeven.

Het raadsvoorstel bij de Perspectiefnota 2026 en de ombuigingen gaf een positief resultaat weer van € 76.000 voor 2026. In deze Themabegroting is dit resultaat gestegen naar € 1 miljoen (dit is 0,4% van de totale lasten). De grootste oorzaken hiervan zijn de actualisatie van de investeringen en de onroerende zaakbelasting. Voor de investeringen is naar de reële planning gekeken, zijn de investeringsbedragen geactualiseerd en daarnaast is het rentepercentage gewijzigd. Hierdoor zijn de kapitaallasten lager, maar schuiven ook een aantal investeringen door, waardoor de kapitaallasten later komen. De hogere onroerende zaakbelasting komt voornamelijk door de aanpassing van het areaal gebaseerd op de opgelegde aanslagen in 2025. In de tabel in het financieel perspectief in de Themabegroting 2026 zijn deze en andere mutaties weergegeven en toegelicht.

De opbouw van de Themabegroting is als volgt:

- Inleiding en financieel perspectief

- Programma’s

- Thema’s

- Paragrafen

- Financiële overzichten

- Bijlagen waaronder de investeringsbegroting

Bij de Programma’s en de Thema’s wordt ingegaan op Wat willen we bereiken, Wat gaan we daarvoor doen in 2026 en Wat gaat dat kosten.

Beoogd effect

Met de vastgestelde Themabegroting 2026 kunnen de opgenomen doelen worden uitgevoerd en heeft het college de budgetten en kredieten beschikbaar om de taken uit te voeren. Daarnaast wordt door het aanbieden van deze begroting voldaan aan hetgeen is opgenomen in de Financiële verordening conform artikel 212 van de gemeentewet. De begroting moet voor 15 november van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar door de gemeenteraad zijn vastgesteld.

Argumenten

1.1. De raad dient de Themabegroting 2026 vast te stellen

Het budgetrecht voor de budgetten en de kredieten ligt bij de gemeenteraad. Door deze Themabegroting 2026 ter vaststelling voor de leggen aan de raad, kan de gemeenteraad dit budgetrecht uitoefenen.

Daarnaast wordt hiermee ook voldaan aan hetgeen is opgenomen in de Financiële verordening conform artikel 212 van de gemeentewet en hetgeen is opgenomen in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). Namelijk het opstellen en aanbieden van een Themabegroting. De begroting moet zijn vastgesteld voor 15 november van het voorafgaande jaar en ook voor die datum aangeleverd zijn bij de provincie. De provincie houdt toezicht of hieraan wordt voldaan.

1.2. Uitkomst Themabegroting 2026

In het raadsvoorstel bij de Perspectiefnota 2026 en de ombuigingen is tevens de Meicirculaire 2025 verwerkt. De uitkomst hiervan was een resultaat voor 2026 van € 76.000. Bij het verwerken van diverse mutaties in de begroting is het nu geraamde resultaat € 1.011.000. De mutaties die zijn verwerkt en de toelichting is opgenomen in het Financieel perspectief in de Themabegroting 2026. Voor 2027 blijft het resultaat positief, maar vanaf 2028 wordt een negatief resultaat verwacht. Dit komt mede door de verschuiving van het ravijnjaar van 2026 naar 2028, maar ook door de ambities en de opgaven.

2.1. Het recht voor het beschikbaar stellen van investeringskredieten ligt bij de raad

Eén van de onderdelen van het budgetrecht van de gemeenteraad is het beschikbaar stellen van investeringskredieten. In de Themabegroting is in de bijlage een lijst van investeringen opgenomen. Aan de gemeenteraad wordt gevraagd om de jaarschijf 2026 van deze lijst van investeringen als krediet beschikbaar te stellen.

3.1. Met de inzet van de bestemmingsreserve Versnelling woningbouw kan de woningbouw worden versneld

Om te komen tot een versnelling in de woningbouw heeft de raad bij de behandeling van de Jaarrekening 2024 een bestemmingsreserve Versnelling woningbouw van € 1 miljoen ingesteld. Met dit voorstel stellen wij voor € 500.000 beschikbaar te stellen uit deze bestemmingsreserve Versnelling woningbouw ten behoeve van aanvullende capaciteit naast de in de Perspectiefnota 2026 beschikbaar gestelde vaste formatie. Deze aanvullende capaciteit wordt ingezet zodat projecten, waar eerder geen capaciteit op kon worden ingezet, kunnen worden opgestart. Hiermee beogen we parallel te plannen. Dit in tegenstelling tot de huidige systematiek waarbij "plan voor plan" wordt gewerkt. Middels het parallel plannen kunnen we versnellen, daar waar het ene project vertraagt vanwege ruimtelijke procedures en bijvoorbeeld bezwaar, er met een ander project voortgang kan worden gemaakt. De middelen worden ingezet voor projectleiding, maar ook de benodigde ondersteunende capaciteit en benodigde (externe) advisering in de vorm van bijvoorbeeld noodzakelijke onderzoeken in ruimtelijke procedures. Daarnaast kan deze capaciteit ook ingezet worden voor regionale planvorming zoals de uitwerking van de verstedelijkingsstrategie. Deze aanvraag is nog niet verwerkt in de Themabegroting 2026, daarom is een separate begrotingswijziging voor dit besluit opgenomen.

Risico's of kanttekeningen

1.1. De inkomsten vanuit het rijk blijven onzeker

Jaarlijks is het afwachten of het rijk tegemoet komt aan de kosten voor het uitvoeren van het landelijk beleid. Door de nieuwe verkiezingen in november is deze onzekerheid extra groot. De laatst bekende gegevens uit de Meicirculaire 2025 zijn in de Themabegroting verwerkt.

1.2. Tegemoetkoming jeugd

Zoals bij de Perspectiefnota 2026 is aangegeven is het ravijnjaar verschoven van 2026 naar 2028. Dit komt doordat het Rijk in de Meicirculaire 2025 tegemoetgekomen is aan de gemeenten op het gebied van jeugd, maar alleen voor 2026 en 2027. In de laatste onderhandelingen tussen de VNG en het Rijk is toegezegd dat het Rijk de aanbevelingen van de commissie van Ark over zal nemen om ook de tekorten voor kosten van jeugd over 2023 en 2024 aan de gemeenten te vergoeden. Deze incidentele tegemoetkoming zal worden verwerkt in de Septembercirculaire 2026. De toezegging is nog niet verwerkt in de Themabegroting 2026, omdat de hoogte van de algemene uitkering in deze Themabegroting 2026 is gebaseerd op de Meicirculaire 2025.

1.3. De begroting is vanaf 2028 niet sluitend

Zoals bij de Perspectiefnota 2026 en het voorkeursscenario uit de ombuigingen is aangegeven, is niet gewerkt naar een meerjarig sluitende begroting. Dit had onder andere te maken met de verschuiving van het ravijnjaar naar 2028. Zoals hiervoor is aangegeven zou dit ravijnjaar komen te vervallen. Ondanks dat zullende ontwikkelingen goed moeten worden gevold en indien nodig ombuigingen uit de opgeleverde ombuigingsbundel nog aan de raad moeten worden voorgelegd. In een tijd van onzekerheden binnen de gemeentefinanciën – zoals de herijking van het gemeentefonds, mogelijke bezuinigingen van het Rijk en nieuwe gemeentelijke taken – blijven externe ontwikkelingen van invloed op de themabegroting.

1.4. Gemeenteraadsverkiezingen kunnen een ander perspectief geven

Op 18 maart 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De Themabegroting 2026 die nu voorligt is gebaseerd op het hoofdlijnenakkoord van het huidige college. Wanneer na de gemeenteraadsverkiezingen een ander college aantreedt kunnen doelen wijzigen, waardoor de nu opgenomen doelen dus niet of anders gerealiseerd gaan worden. Wanneer dat het geval is, zal dat in de Najaarsrapportage 2026 opgenomen worden.

3.1. Versnelling woningbouw is alleen mogelijk bij voldoende capaciteit

We willen graag versnellen en meerdere plannen tegelijk oppakken, maar dat is alleen mogelijk bij voldoende capaciteit. Wanneer we deze opdrachten in de markt zetten is het de vraag of er voldoende kwalitatief aanbod is om deze opdrachten uit te voeren. De ervaring leert dat de huidige arbeidsmarkt krap is.

Communicatie en participatie

Op 9 oktober is een persbericht verzonden over de themabegroting verzonden en wordt zowel extern (website, social media, gemeentekatern ‘Actueel in Heerenveen’) als intern (management via de lijn, Intranet) gedeeld, aangevuld met een infographic met de inkomsten, uitgaven en investeringen.

Beide documenten zijn als bijlage bij dit raadsvoorstel gevoegd.

Financiën

Het begrotingssaldo is in 2026 positief, maar het meerjarenperspectief is voor 2027 t/m 2028 negatief. Het structurele begrotingssaldo, het aandachtspunt voor de financiële toezichthouder, is voor die jaren negatief. Voor de bepaling van een gezond financieel perspectief is het belangrijk om een positief structureel begrotingssaldo te hebben.

Bijlagen

1. Themabegroting 2026
2. Persbericht bij de Themabegroting 2026
3. Infographic/Begroting in één oogopslag